ՀԽՍՀ ՀՈՂԺՈՂԿՈՄԱՏ - ԲԱՄԲԱԿՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՄԲԱԿԻ ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՊԵՏՀՐԱՏ ԵՐԵՎԱՆ · 1936 ●

14 FEB 2018

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՄԲԱԿԻ ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔԻ ՄԱՍԻՆ

Բամբակի բերքահավաքի հաջողությունն ամբողջովին կախված է այն աշխատանքներից, որ կկատարվեն նրա նախապատրաստական շրջանում, ու նրանից, թե ինչպես կկազմակերպվի բերքահավաքը և ինչպիսի պայքար կմղվի կորուստների դեմ, ըստ վրում աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման, նրա վարձատրության և կոլտնտեսականների նյութական շահագրգռվածության հարցերը բամբակի բերքահավաքի կազմակերպման հիմքը պետք է կազմեն։

Բերքահավաքին նախապատրաստված դիմավորելու և այն կազմակերպված ձևով անցկացնելու համար բամբակացան շրջանների հողբաժինները, ՄՏԿ-ն ու կոլտնտեսությունները հետևյալ միջոցները պետք է ձեռնարկեն։

1. ՄԻՆՉԵՎ ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔԸ

1. Բոլոր կոլտնտեսությունների, ինչպես և յուրաքանչյուր կոլտնտեսության առանձին բրիգադի համար սահմանել բամբակի բերքահավաքի ամսական և հնգօրյա պլան։ Այդ պլանները պետք է հասցնել

1/3

յուրաքանչյուր կոլտնտեսության ու բրիգադի և լայնորեն քննության առնել կոլտնտեսություններում, բրիգադներում, ողակներում և աշխատավոր մենատնտեսների մոտ։

2. Բոլոր կոլտնտեսություններում ստուգել և աշխարների գրքույկներում գրանցել ցանքի մշակման ժամանակ յուրաքանչյուր կոլտնտեսակցի վատնված բոլոր աշխարները։

3. Յուրաքանչյուր բրիգադ մինչև բամբակի հավաքի վերջանալն ապահովել.

ա) առնվազն ութ շրջանառության համար անհրաժեշտ քանակի բարդաններով.

բ) վերանորոգված փոխադրական միջոցներով և անհրաժեշտ լծասարքով.

գ) կշեռքներով ու կշռաքարերով։

4. Գոյություն ունեցող կոմուրջները վերանորոգել և, վորտեղ անհրաժեշտ է, նորերը կառուցել ինչպես և գյուղամիջի ճանապարհները, և փոս տեղերը քար ու հող լցնել։

5. Ամբակային գյուղատնտեսների և բամբակապտիչ գործարանների աշխատակիցների միջոցով կոլտնտեսականներին ծանոթացնել 1936 թ. բամբակի հումքի, սահմանված ստանդարտի նմուշների և բամբակի դաշտային ապրոբացիայի տվյալներին։

6. Մինչև բերքահավաք ամեն մի կոլտնտեսության համար սահմանել բամբակն առանց տարայի (բարդանների) փոխադրելու պլան և հետևել, վոր ժամանակին չթափանցեն պատրաստվեն, ֆուրգոնների

ՀԱՅԿՈՍՏԱՏ ՀԱՄԱՐ
1-3871/գր

(կամ սայլերի) կողերը բարձրացվեն՝ հումքն առանց կորստի դնման կայաններ հանձնելու համար։

2. ԲԱՄԲԱԿԻ ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔԸ

1. Կարականապես արգելվում է սահմանել մինչև այժմ կիրառվող ձևը՝ 3 չանաք։ Բերքահավաքն սկսել առանձին թփերից՝ առաջին կնդուղները բացվելուն պես, ամեն որ շրջելով բամբակի դաշտերն ու հավաքելով մինչև այդ որը բացված կնդուղները։

2. Բամբակը հավաքել միայն լավ բացված կնդուղներից, յերբ հեշտությամբ է դուրս գալիս ու կնդուղի մեջ վոչ մի թելիկ չի թողնում։

3. Բամբակը պետք է հավաքել չոր յեղանակին։

Վաղ առավոտյան հավաքելիս (յերբ ցողը դեռ նստած է), մինչև բարդաններ լցնելը, հենց դաշտում բամբակը բրեզենտների կամ բարդանների վրա փռել և չորացնել։

4. Անձրևից հետո պետք է քիչ սպասել, մինչև բամբակը չորանա, վորից հետո միայն սկսել չանաքը։

Յեթե անձրևից հետո հավաքված հումքը սահմանված ստանդարտ նորմայից ավելի խոնավություն ունենա, անհրաժեշտ է դաշտում՝ բրեզենտների կամ բարդանների վրա չորացնել—սահմանված խոնավության հասցնել, վորից հետո միայն լցնել բարդանների մեջ։

5. Զորությունից, հիվանդություններից ու վնասատուներից ընտրված և ժամանակից առաջ բացված կնդուղների բամբակն առանձին ե հավաքվում, առանց խառնելու ամբողջ բամբակի հետ, և առանձին

եվ հանձնվում է գնման կայան։ Հիվանդ, լրիվ չբացված, դեղին, վառ ու սև բծեր ունեցող բամբակը զոզնոցի առանձին զրպարի մեջ է հավաքվում։

Հետագայում հիվանդ բամբակն առանձին բարդանների մեջ հանձնվում է գնման կայան։

6. Բամբակը հավաքել մաքուր, առանց կնդուզի տակի չորացած բաժակաթերթիկներից կամ չոր տերևներից բռնելու, թույլ չտալով, որ հումքի վրա աղբ ընկնի մեջը։

7. Դեռնից հավաքած բամբակն առանձին տեղ գնել և առանձին բարդանների մեջ լցնել։

8. Հավաքած բամբակը դաշտում յուրաքանչյուր հավաքողից ընդունել առանձին ու նրա ներկայությամբ ճիշտ կշռել, թույլ չտալով հավաքած բամբակն «աչքաչափով» վորոշել։

9. Հանձնվող բամբակի հումքի չափը ճիշտ կոմպլեկտավորելու և բամբակազտիչ գործարանում ճիշտ մաքրելու համար չպետք է խառնել.

ա) թաց ու չոր բամբակը.

բ) առողջն ու պակասություն ունեցողը.

գ) մինչև ցրտահարությունն հավաքածն ու հետո քաղածը.

դ) սերմացուն՝ հոմոզայինի հետ և հոմոզայինը՝ խառնածի հետ.

ե) զանազան արդյունաբերական տեսակները — 1 ընտիր, 1 նորմալ, 1 ցածր, և այլն.

զ) բուսաբանական այլատեսակները (№№ 915, 246)։

10. Ցարովիզացիայի յենթարկված սերմերի ցանքերից ու քիմբացման յենթարկված փորձադաշտերից հավաքած բամբակը հաշվի յե առնվում ու հանձնվում գնման կայան՝ ՄՏԿ ի գյուղատնտեսների և կոլտնտեսական բրիգադների կողմից առանձին։

11. Մինչև բերքահավաքի վերջը շարունակ պայքարել բամբակի ցանքերը կերցնողների, փչացնողների և բամբակը վատնողների դեմ՝ դատական պատասխանատվության կանչելով նրանց։

3. ՍԵՐՄԱՑՈՒ ՀՈՒՄՔԻ ՀԱՎԱՔՈՒՄԸ

1. Սերմացու համարվում է 1 տեսակի՝ ցրտահարությունից (շախտայից) առաջ հավաքված այն հողամասերի հումքը, վորոնց ցանքերն ապրոբացիան անկացնելուց հետո ճանաչված են իբրև սերմացու ցանքեր։

2. Սերմացու հումքի հավաքումը կատարվում է բամբակենու դաշտային ապրոբացիայի արդյունքների համապատասխան։

3. Ապրոբացիայի ժամանակ իբրև սերմացու ընտրված ցանքերը, նայած տեսակի մաքրության, բաժանվում են հետևյալ կարգերի.

ա) «սերմացու», այն դաշտերը, վորտեղ ցանված է 90,5%—№ 915 և 96% —№ 0246 և բարձր տեսակավոր մաքրություն ունեցող առողջ և բերքատու բամբակ.

բ) հատուկ հաշվի առնված, վորտեղ ցանված են վերոհիշյալ %-ից ցածր տեսակավոր մաքրություն ունեցող սերմեր (բայց վոչ պակաս 80%-ից) և մինչև 5% կնդուզային ձևի հոմոզով վարակված։

4. Ապրոբացիայի արդյունքների մասին վաղ-

պտտի և Ղամարլուի ՄՏԿ-ն ապրոբացիոն արձանագրություններից քաղվածքներ են կազմում, որոնց մեջ նշվում են հողամասերը, դաշտերն ու սերմացու հումքի որակը, որը պետք է մթերեն կոլտնտեսությունները ու մենատնտեսները։

Այդ քաղվածքները խմբակային գյուղատնտեսների միջոցով հանձնվում են բրիգադիրներին, որոնք պատասխանատու յեն սերմացու բամբակը թե առանձին հավաքելու և թե գնման կետերին առանձին հանձնելու համար։

5. Սերմֆոնդի մթերման համար իբրև անպետք խոտանվում են հետազոտվող այլատեսակներով ուժեղ խառնված բոլոր ցանքերը։

Նույնպես խոտանվում են ցողունային՝ 80%-ից բարձր, ինչպես և վիլտով ու չիրայով (վիլտներով) ուժեղ վարակված դաշտերը։

6. Հատուկ հաշվառության առնված դաշտերի սերմը հանձնվում է Հողժողկոմատի հատուկ ֆոնդին։

7. Սերմացու հումքի բերքահավաքը կատարվում է առանձին՝ համաձայն սահմանված ապրոբացիայի կարգերի, որի համաձայն բրիգադը կամ օղակը սահմանված կարգով կատարում է առանձին բերքահավաք՝ չխառնելով նրանց մյուս հավաքածների հետ, ըստ որում օղակը միանգամից հավաքում է միայն այդ կամ այն կարգի հումքը։

8. Գնման կայաններին ու բամբակազտիչ գործարաններին յուրաքանչյուր անգամ հանձնվող սերմացու բամբակի հումքին կցվում է անձագիր՝ բրի-

գադիրի ու կոլտնտեսության նախագահի ստորագրությամբ, որի մեջ մանրամասն նշվում է.

ա) կոլտնտեսությունը.

բ) բրիգադի №.

գ) բուսաբանական այլատեսակությունը.

դ) հումքի հիվանդ, չորոտությունից վտանգված կամ առողջ լինելը.

ե) հավաքված է մինչև ցրտահարություն, քաղված է ցրտահարությունից հետո.

զ) սերմացու, հոմոզային կամ խոտանված.

է) արդյունաբերական տեսակը, ընտիր, նորմալ ցածր և այլն.

ը) որ ռեպրոդուկցիան է։

Սերմացու բամբակի հումքն առանց անձագրի և նմուշների, գնման կայանները չպետք է ընդունեն։

9. Սերմացու հումքը հավաքելուց առաջ բոլոր պարկերը, որոնց մեջ բամբակ է հավաքված յեղել, պետք է շուռ տալ ու թափ տալ մեջը մնացած հումքը և կարերի տեղն ուշադրությամբ մաքրել։

10. Բերքահավաքի ընթացքում ցրտահարություն լինելու դեպքում, որի հետևանքով բամբակենու աճեցողությունը կանգ է առնում, դաշտում յեղած ու նորմալ բացված ամբողջ բամբակը պետք է հավաքել ցրտահարությունը (ցախտան) սկսած առաջին 5—6 օրվա ընթացքում և համարել մինչև ցրտահարություն հավաքված հումք։

11. Ելիտ-սերմնաբուծական ցանքերի հումքը հավաքելու ժամանակ, բամբակի հավաքման արտադրական նորմաները սահմանվում են սովորական նորմաներից 20—25% ցածր, պահպանելով աշխօրերով ընդունված գնահատումները։

12. Ելիտ-սերմնաբուծական ցանքերի հումքը հավաքվում է գյուղատնտեսական սերմնաբուծների անմիջական հսկողությամբ։

13 Սերմնաբուծական կոլտնտեսությունների այն կարգերի, որոնց նշանակված են 1937 թ. ելիտ անկարանի թփերը ընտրելու համար, հումքահավաքը հետաձգվում է։ Սկզբում առանձին նշված թփերն են չանաքում, իսկ հետո՝ շարքերը, ընտրանի սերմնաբուծի հսկողությամբ, և հատուկ բարդաններով հանձնում են ՄՏԿ-ի Ջինհատուքին կից լաբորատորիան։

14. Սերմացու հումքն առանց տարայի տեղափոխելը, ինչպես և տարայով, բայց առանց պիտակի, արգելվում է։

15. Բամբակահավաքի ընթացքում շրջնողբաժինները պարտավոր են ղեկավարել թե կոլտնտեսության և թե անհատական սեկտորի բերքահավաքի, ինչպես և որակով հավաքած բամբակի առաքման գործը։

Գյուղխորհրդի ներկայացուցիչները սիստեմատիկորեն շրջագայելով մենատնտեսների բամբակի դաշտերը՝ ստուգում են բերքահավաքը ժամանակին ու վարակով կատարելն ու բամբակի փոխադրությունն այն հաշվով, որ ուրվա հավաքած բամբակը նույն որը հանձնվի գնման կայան։

4. ՄԵՔԵՆԱՅԱՑՎԱԾ ԲԱՄԲԱԿԱՀԱՎԱՔԸ

1. Բամբակի բերքահավաքն ողջաշ (տուրման վակուումներով) մեքենաներով կատարելու համար ընտրվում են միջակ խառության թփեր, ուղիղ շարքեր և ավելի հավասար բացված կնգուղներ ունեցող աբակտորացան ցանքեր։

2. Բերքահավաքն ողջաշ մեքենաներով կատարելու ժամանակ՝ բամբակն աղտոտելուց խուսափելու համար՝ արգելվում է.

ա) շանգը բաց բերնով մոտեցնել հողին.

բ) շանգը մոտեցնել կանաչ կամ չոր տերևներին ու կնգուղներին.

գ) ներս քաշելու համար շանգի բերնին մոտեցնել կտրված կնգուղները՝ տերևակիցներով։

3. Ցուրաքանչյուր շանգավար շանգ կախելու զատի պետք է ունենա, որով, շանգավարը շանգով առաջ շարժելու ժամանակ, բամբակենու ճյուղերն ու կնգուղները կտրվելուց ու թափվելուց ապահով կլինեն։

4. Մեկ թփից մյուսին անցնելիս պետք է լավ ուշք դարձնել, որ շանգերը շարքաբիջերում լինեն և բամբակենու թփերը չջարդեն։

5. Ցուրաքանչյուր շանգավարի ամրացնել շանգի և որոշ շարքերի, որոնց լրիվ բերքահավաքի համար պատասխանատու պետք է լինի հիշված շանգավարը։

6. Տուրմանը պետք է գնա վոչ թե հավաքողներին հավասար, այլ որոշ տարածության վրա գնվի և առաջ շարժվի միայն այն ժամանակ, երբ հավաքողն առաջ կանցնի, այսինքն՝ տուրմանը պետք է անցնի արդեն հավաքած հողամասով։

Ծանոթություն.—Սլեդինգների աշխատանքների և աշնանավաքի մասին հրահանգը կուղարկվի մոտ օրերս։

5. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

1. Բամբակի բերքահավաքը կատարում է օղակը՝ օղակավարի ղեկավարությամբ՝ օղակին ամրացված այն հողամասից, որը նա մշակել է։

Օղակավարը՝ բրիգադիրից ստացած հնգօրյա առաջադրանքի հիման վրա՝ ամեն օր օղակի յուրաքանչյուր անդամին մի քանի շարք է հատկացնում, որտեղ և վերջինս կատարում է բերքահավաքը։

Երբ տվյալ օղակի հողամասում լավ բացված կնգուղներ չկան, բերքահավաքի տեմպերը կոլտնտեսություններում չթուլացնելու նպատակով՝ բրիգադիրն իրավունք ունի, իբրև բացառություն, թույլ տալ օղակը ժամանակավորապես փոխադրել այլ հողամաս։

Այս փոխադրության դեպքում օղակը պարտավոր է անընդհատ հետևել իր հողամասի բամբակենու դրությանը և բացվելուն պես վերադառնալ իր հողամասը։

Այն օղակը, որին օգնություն է ցույց տրվում, հենց ինքն էլ ստուգում է օժանդակ օղակի աշխատանքը, որի համար և պատասխանատու է։

2. Յուրաքանչյուր օղակի ներսում բամբակի հումքը հավաքվում է բացառապես անհատական գործարքի հիմունքներով։

3. Առաջադրել կոլտնտեսություններին՝ օղակավարներին հաշվել լրացուցիչ 10—15% աշխոր՝ առաջադրանքն օղակի կողմից կատարվելու պայմանով։

4. Ամեն օր, օրվա վերջին, բրիգադիրը բրիգադի անդամներին հայտնում է, թե ո՛վ քանի աշխոր է վաստակել, և յուրաքանչյուր հնգօրյակը մի անգամ աշխորները գրանցում է կոլտնտեսականների աշխգրքույկներում։

5. Բամբակի բերքահավաքի արտադրանքի նորմաները պետք է այնպես սահմանված լինեն, որ հավաքողին առավելագույն չափով շահագրգռեն։

Դրա համար էլ արտադրանքի նորմաները պետք է աստիճանաբար աճեն՝ սկսած բերքահավաքի առաջին օրերից մինչև կնգուղների մասսայական բացվելը։

Ցրտահարությունից հետո չբացված կնգուղները հավաքելու համար այլ նորմաներ պետք է սահմանել։

Սահմանված նորմաներից ավելի հավաքած բամբակի աշխորները պետք է բարձրացնել մինչև մեկ ու կես անգամ։

Այս պատճառով՝ կոլտնտեսություններն իրենց ընդունած նորմաները պետք է վերանայեն և ճշտեն ըստ բրիգադի օղակի առանձին դաշտի։

Հողբաժինները, ՄՏԿ-ները նորմաներ վերամշակելու գործում կոլտնտեսություններին պետք է իրական օգնություն ցույց տան և ղեկավարեն։

6. Տուրմաններով բերք հավաքելու դեպքում առաջարկել որակյալ արտադրանքի և աշխորներով գնահատության հետևյալ օրինակելի նորմաները.

ա) տասը շլանգանի տուրմանի համար՝ 450—600 կգ և յուրաքանչյուր շլանգավարին՝ 1,5 աշխոր, բ) 6 շլանգանի տուրմանի հարա մ300—400 կգ և յուրաքանչյուր շլանգավարին՝ 1,5 աշխոր, ղեկավար տրակտորիստին՝ արտադրանքի նորման կատարելու համար՝ 3 աշխոր։

7. Կնգուղները սլեդինգներով հավաքելու դեպ-

քում առաջադրել արտադրանքի հետևյալ նորմաները՝

ա) մեկշարքանի սլեդինգների 1,5 հեկ. 15 աշխոր՝

բ) չորս » » 8,0 » 1,75 »

8. Բամբակի բերքահավաքի արտադրողականությունը բարձրացնելու համար առաջադրել՝ չանաքը կատարել յերկու ձեռքով։

Բամբակը յերկու ձեռով չանաքելու համար կոլտնտեսական լայն մասսաներին զանգվածելու նպատակով՝ աչքի ընկնող կոլտնտեսականներին պարգևատրել։

9. Նկատի ունենալով, վոր բամբակի բերքահավաքը ժամանակին ավարտելու գործում կանանց աշխատանքը վճռական նշանակություն ունի՝ այն ավելի լավ ոգտագործելու նպատակով առաջարկել կոլտնտեսություններին որիենտիր արտադրանքի հետևյալ նորմաները, վոր դիֆերենցիացիայի պետք է յենթարկվեն ըստ առանձին դաշտերի և տասնորյակների, նայած բամբակենու բացվելուն։

ա) վոչ մասսայականորեն բացված կնգուղների հողամասերի համար . . . . 20—30 կգ

բ) կնգուղները մասսայականորեն բացված ժամանակ . . . . 40—60 »

գ) վերջին հավաքի համար . . . 15—25 »

դ) կնգուղների » . . . . 50—75 »

Անհրաժեշտ է մանկամսուրների մանրամասն ուսումնասիրել ու կոնկրետ միջոցներ ձեռք առնել՝ համապատասխան կադրերով, անհրաժեշտ ինվենտարով, աննդամթերքներով և այլն նրանց ապահովելու համար։

10. Ստախանովական բերքահավաքի հիմնական նախապայմանն է.

ա) բամբակի դաշտերի ճիշտ ընտրությունն ու արտադրանքի նորմաների վորոշումը, նրանց մասսայականացումը կոլտնտեսության բրիգադում և ոգակում այն հաշվով, վոր ամեն մի կոլտնտեսականի համար պարզ լինի ըստ դաշտերի նշանակված նորմաները.

բ) անհատական գործավարձ արմատացնել ամեն մի ոգակում և որվա արտադրանքի հաշվառում սահմանել ամեն մի կոլտնտեսականի համար.

գ) անցյալ տարվա առաջավոր չանաքավորների փորձի փոխանցումն ու մասսայականացումը՝ կոլտնտեսականների խորհրդակցություններում.

դ) ստախանովական չանաքավորների հաշվառում կոլտնտեսություններում, հողբաժնում և ՄՏԿ-ում՝ ստախանովականների հաշվառման համար պահվող գրքում, նրանց պարգևատրում և փորձի մասսայականացում՝ պատի թերթերում, պարբերական մամուլում և այլն։

Բամբակվարչության պետ՝ ԱԴՈՑԱՆ

Ավ. գյուղատնտես՝ ԳԱՊՈՎ

Սրբագրիչ՝ Գաբ. Հակոբյան

Գլավլիտի լիազոր № 1115, Հրատ. № 377 պատվեր 656 տիրաժ 750
Հանձնված է արտադրության 20/IX 1936 թ.
Ստորագրված է տպելու I/X 1936 թ.

Գյուղհրատի տպարան, Երևան, Նալբանդյան 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0938296

10 OKT. 1936
661
-30-
1
3871